

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Kateřiny Soltanové a soudců JUDr. Zuzany Vybíralové a JUDr. Barbory Jodasové ve věci

žalobce: [osobní údaje žalobce] zastoupený advokátkou JUDr. Vladimírou Feistauerovou
sídlem Čechova 1267, Mladá Boleslav

proti

žalované: [osobní údaje žalované] zastoupená advokátkou Mgr. Bohdanou Novákovou
sídlem Čáslavská 1750/8, Praha 3

o určení, že žalobce je dědicem po [celé jméno žalobce], [datum narození], o odvolání žalobce proti rozsudku Okresního soudu v Liberci č. j. 40 C 48/2015-110 ze dne 1. 10. 2018

takto:

- I. Rozsudek Okresního soudu v Liberci č. j. 40 C 48/2015-110 ze dne 1. 10. 2018 se mění tak, že se určuje, že žalobce [celé jméno žalobce], [datum narození], je dědicem po zůstaviteli [celé jméno žalobce], [datum narození], zemř. dne [datum] ze zákonné dědické posloupnosti v první třídě dědiců.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení před soudy obou stupňů ve výši 58 622,30 Kč do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho advokátky JUDr. [jméno] [příjmení], [ulice a číslo], [obec].

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně výrokem I. zamítl žalobu na určení, že žalobce [celé jméno žalobce], [datum narození], je dědicem po zůstaviteli [celé jméno žalobce], [datum narození], zemř. dne [datum] ze zákonné dědické posloupnosti v první třídě dědiců. Výrokem II. uložil žalobci povinnost nahradit žalované náklady řízení ve výši 33 331,82 Kč do 3 dnů od právní moci rozsudku k rukám právní zástupkyně žalované.

2. Soud prvního stupně uvedl, že v daném případě jde o spor o dědické právo, když žalobce má za to, že důvod vydědění není dán. Soud prvního stupně z notářského zápisu ze dne 18. 10. 2001 zjistil, že zůstavitel [celé jméno žalobce] sepsal listinu o vydědění, kterou vydědil žalobce s odůvodněním, že žalobce jako jeho syn o něj neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevoval měl, ačkoliv byl výchovou veden k udržování dobrých vztahů v rodině. Zůstavitel uvedl v listině o vydědění, že již od roku 1984 se s ním syn nestýká, nedal mu vědět, že se oženil, ani že se mu narodilo dítě. Navštívil jej ke dni sepisu listiny o vydědění asi před čtyřmi lety na několik minut a od té doby k němu nepřišel ani jiným způsobem o něj neprojevil zájem. Současně důsledky vydědění vztáhl i na všechny potomky svého syna. Soud prvního stupně provedl k důvodům vydědění obsáhlé dokazování listinami a výsledky svědků a poukázal na to, že mezi účastníky bylo sporné zejména to, zda žalobce o svého otce skutečně neprojevoval opravdový zájem, jaký byl v dané situaci možný. Žalobce namítal, že omezené kontakty byly z jeho strany kvůli nezájmu otce a kvůli osobě žalované. Z výpovědi některých svědků podle soudu prvního stupně vyplynulo, že sice zůstavitel vzájemnému kontaktu příliš nakloněn nebyl, nicméně byl za něj patrně rád. Naopak to byl žalobce, kdo vzájemný styk s otcem inicioval, což se však nesetkalo s vřelejším přijetím ze strany zůstavitele. To však podle soudu prvního stupně neznamena, že by to žalobci znemožňovalo zůstavitele kontaktovat. Podle komentářové literatury, na kterou soud prvního stupně odkázal, zcela jistě nejde o opravdový zájem, pokud potomek zašle zůstaviteli jednou v roce přání k Vánocům a zájem je třeba podrobit prvku objektivnímu, tedy určitým zvyklostem a statusu rodiny, a také prvku subjektivnímu, tedy zájmu zůstavitele na udržování rodinných vztahů s potomkem. V dané věci podle soudu prvního stupně zůstavitel neprojevoval žalobce větší zájem proto, že žalobce mu nebyl schopen odpustit, že se znovu oženil, proto kontakty se synem ignoroval a stavěl se k nim rezervovaně, neboť mu způsobovaly spíše bolest. To bylo prokázáno především z výpovědi Mgr. [jméno] [příjmení], Ph.D. Pokud později došlo k vyššímu stupni projevovaného zájmu, zůstavitel patrně již o to nestál, neboť se rozhodl definitivně vyřešit problémy vyděděním žalobce. Pokud by však žalobce prokázal ráznější postoj, vzájemný kontakt mohl být navázán. Soud prvního stupně nemůže přesně odhadnout vnitřní motiv zůstavitelem projevené vůle, ale má za to, že další z příčin sepsání listiny o vydědění byla křivda vzniknuvší v souvislosti s vypořádáním společného jmění s jeho bývalou manželkou, a také proto se zůstavitel rozhodl odstříhnout žalobce od majetku zůstavitele formou vydědění. Soud prvního stupně tak shledal, že důvody vydědění žalobce specifikované v souladu s ust. § 469a odst. 1 písm. b) občanského zákoníku byly prokázány a žalobu zamítl. O náhradě nákladů řízení rozhodl podle § 142 odst. 1 o.s.ř. a uložil žalobci nahradit úspěšné žalované částku 33 331,82 Kč.

3. Proti rozsudku podal včasné odvolání žalobce. Namítá, že soud prvního stupně dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním a na základě nich provedl nesprávné posouzení věci. Především soud prvního stupně nerespektoval názor odvolacího soudu, jak má hodnotit důkazy. Hodnocení soudu prvního stupně je účelově postaveno ve prospěch žalované a nevychází z logických závěrů. Žalobce prokázal žalobní tvrzení bez výjimky svědeckými výpověďmi svědků [příjmení] [jméno], MUDr. [příjmení], manželů [příjmení], což jsou osoby, které žily zůstaviteli nejbližší. Zcela opomenul, že žalobce měl dobré vztahy s celou soudržnou rodinou, babička jej obdarovala dílem nemovitosti, natolik mu důvěřovala. Žalobce usiloval o dobré vztahy s otcem, ale ten jeho snahu neopětoval. Žalovaná se snažila jejich vztahy narušit, neboť chtěla, aby její rodina byla pro žalobce jediná. Několik let nemluvila se sestrou zůstavitele ze zcela zanedbatelného důvodu. Při návštěvách byl zůstavitel před žalovanou

málomluvný, což neodpovídalo jeho povaze. Žalovaná po delší časové období usilovala o vydědění, což se jí nakonec povedlo. Žalobce se choval vždy k zůstaviteli i k žalované slušně, a to přesto, že o něm mluvila velmi hanlivě. Usiloval o osobní kontakty s otcem v práci a telefonoval mu, což potvrdily svědkyně [příjmení] [jméno], MUDr. [příjmení] a MUDr. [příjmení], ale zůstavitel nikdy žádné kroky ke sblížení neučinil. Nesprávně hodnotil soud prvního stupně výpověď svědka [příjmení] [příjmení], který se setkal se zůstavitelem pouze po krátkou dobu, v době porřízení závěti se vůbec neznali a ani později se blíže nemohli poznat. Tento svědek s ohledem na osobní vztah s rodinou žalované totiž může mít zájem na výsledku sporu a není vyloučeno ani to, že si žalobce rozhovorem s Mgr. [anonymizováno] chtěl uklidnit své svědomí. Žalobce proto navrhuje, aby odvolací soud napadený rozsudek změnil tak, že žalobě bude v celém rozsahu vyhověno a žalobci bude přiznána náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů.

4. Žalovaná v písemném vyjádření k podanému odvolání uvedla, že rozsudek soudu prvního stupně je věcně správný a navrhla jeho potvrzení. Soud prvního stupně se správně zabýval jak četností kontaktů zůstavitele a žalobce, tak příčinami přerušení rodinných vazeb. Dostál všem pokynům odvolacího soudu, důkazy hodnotil jednotlivě i ve vzájemné souvislosti a vyvodil z nich správná skutková zjištění. Soud prvního stupně správně zkoumal nejen četnost kontaktů mezi žalobcem a zůstavitelem, ale i jejich průběh, kdy zjistil pouze dvě osobní setkání, a to v roce 1996, kdy zůstavitele navštívil žalobce s manželkou a synem v jeho bytě, a dále v roce 2000, kdy se dostavil žalobce za otcem na zahrádku, ale rozhovor skončil poté, co žalobce ignoroval žalovanou a otcí řekl: „Jsi tu pro mě sám“. V řízení byly tedy v období od roku 1986 do 18. 1. 2001 prokázány pouze dvě návštěvy a přibližně 6 letmých návštěv na pracovišti žalobce a pravděpodobně několik telefonických kontaktů, nebyl prokázán žádný písemný kontakt a ani zájem žalobce o informace o zdravotním stavu a významných rodinných událostech zůstavitele. To lze stěží označit za náležitý zájem syna o svého otce. Soud prvního stupně také správně zjistil příčinu přerušení rodinných vazeb, kterou byla s největší pravděpodobností blížící se jistotě žalovaná, neboť ze strany žalobce existovala vůči žalované silná averze. Žalobce dával najevo svůj despekt vůči žalované a nelze se tedy divit, že zůstavitel na takový průběh setkání nemohl reagovat vřeleji. V řízení nebyl proveden žádný důkaz o tom, že by zůstavitel kontakt s žalobcem odmítl, setkání předčasně ukončil či mu položil telefon, či že by jakkoliv žalobci v kontaktu bránil. Přitom žalobce měl dostatečný manipulační prostor, jak se se zůstavitelem stýkat, ale nevyužil ho. Sice tvrdil, že mezi ním a otcem byl silný a hluboký vztah, ale v takovém případě je nepravděpodobné, že by jej ani neinformoval o narození syna a navštívil jej až v jeho třech letech. Byly tak naplněny zákonné důvody pro vydědění, neboť žalobce o svého otce neprojevoval dostatečný zájem, jako by potomek projevovat měl.

5. Odvolací soud přezkoumal při nařízeném jednání napadený rozsudek podle § 212 a § 212a o.s.ř., včetně řízení, které předcházelo jeho vydání, a poté dospěl k závěru, že odvolání žalobce je důvodné.

6. V posuzované věci byla žalobcem uplatněna žaloba, kterou se domáhal určení, že je dědicem po svém otci [celé jméno žalobce], zemř. dne [datum], a to ze zákonné dědické posloupnosti v první třídě. Žalobce přitom odkázal na usnesení soudní komisařky JUDr. Jany Seemanové č.j. 35 D 396/2014-46 ze dne 23. 12. 2014, kterým bylo žalobci uloženo, aby do dvou měsíců od právní moci tohoto usnesení podal u Okresního soudu v Liberci žalobu na určení, že mu z pozůstalosti po [celé jméno žalobce], [datum narození], zemř. dne [datum], náleží povinný díl, neboť v rámci dědického řízení bylo zjištěno, že zůstavitel zanechal listinu o vydědění ze dne [datum] porřizenou formou notářského zápisu JUDr. Václavou Švarcovou, kterou zůstavitel žalobce vydědil, přičemž důsledky vydědění vztáhl i na jeho potomky, a jako důvod vydědění uvedl, že jeho syn [celé jméno žalobce] o něj neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl. Žalobce jako pozůstalý syn namítl neplatnost listiny o vydědění, neboť

uvedené důvody jeho vydědění spočívající ve skutečnosti, že by neprojevoval opravdový zájem o svého otce, nejsou dány.

7. Dne [datum] nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.), který s účinností od 1. 1. 2014 nahradil dosavadní zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (obč. zák.). Podle § 3069 o.z. se při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele. Podle § 3072 o.z. zemřel-li zůstavitel po dni nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a odporuje-li jeho prohlášení o vydědění právním předpisům účinným v době, kdy bylo učiněno, považuje se za platné, vyhovuje-li tomuto zákonu.

8. Podle § 1646 odst. 1 o.z. ze zákonných důvodů lze nepominutelného dědice vydědění z jeho práva na povinný díl vyloučit, anebo jej v jeho právu zkrátit. Zůstavitel může vydědit nepominutelného dědice, který a) mu neposkytl potřebnou pomoc v nouzi, b) o zůstavitele neprojevuje opravdový zájem, jaký by projevoval měl, c) byl odsouzen pro trestný čin spáchaný za okolností svědčících o jeho zvrhlé povaze nebo d) vede trvale nezřízený život.

9. Dle § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák. zůstavitel může vydědit potomka, jestliže o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevoval měl.

10. Z výše uvedených ustanovení dosavadní a nové právní úpravy vyplývá, že pokud jde o důvod vydědění podle § 1646 odst. 1 písm. b) o.z., je právní úprava obsahově shodná s dosavadním ustanovením § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák.

11. Zůstavitel zemřel dne [datum] za účinnosti nového občanského zákoníku. Soud prvního stupně se správně podle pokynu odvolacího soudu v předchozím zrušujícím rozhodnutí zabýval nejdříve tím, z jaké právní úpravy bude při hodnocení platnosti vydědění žalobce vycházet. Protože prohlášení o vydědění ze dne 18. 10. 2001 neodporuje ustanovením tehdy účinného zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, je třeba vycházet při posouzení platnosti vydědění z dosavadní právní úpravy (§ 3072 o. z.). V důsledku toho je plně aplikovatelná i dřívější judikatura vztahující se k uvedenému důvodu vydědění

12. Jinak se však podle § 3069 o. z. při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele, tj. zákon č. 89/2012 Sb. Podle § 1635 odst. o. z. v první třídě dědiců dědí zůstavitelovy děti a jeho manžel, každý z nich stejným dílem. Podle § 1642 o. z. nepominutelnému dědici náleží z pozůstalosti povinný díl. Podle § 1643 odst. 1 o. z. nepominutelnými dědici jsou děti zůstavitele a nedědí-li, pak jsou jimi jejich potomci. Podle § 1673 odst. 2 věta první o. z. uvede-li zůstavitel důvod vydědění, odkáže se k podání žaloby potomek, který tvrdí, že byl vyděděn neprávem.

13. Protože syn zůstavitele je nepominutelným dědicem podle § 1643 o. z., majícím právo na povinný díl, a žalovaná jako pozůstalá manželka má za to, že důvod vydědění je dán, byl žalobce odkázán, aby uplatnil své právo žalobou.

14. Procesní úprava vychází z § 170 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen z. ř. s.), kdy v případě, že pro vyřešení sporu o dědické právo je třeba prokázat skutečnosti, které jsou mezi dědici sporné, soud usnesením odkáže toho z účastníků, jehož dědické právo se jeví se zřetelem k okolnostem případu jako nejslabší, aby své právo uplatnil žalobou. K podání žaloby určí lhůtu, která nesmí být kratší než 2 měsíce.

15. V projednávaném případě byl žalobce v dědickém řízení vyzván, aby podal žalobu na určení, že jako syn zůstavitele je dědicem tohoto zůstavitele v první třídě dědiců. Žalobce směřoval žalobu ve stanovené lhůtě proti všem osobám, které v řízení o pozůstalosti uplatnily své dědické právo, což byla v daném případě vedle žalobce pouze žalovaná, která je rovněž jako pozůstalá manželka zákonnou dědičkou v první třídě dědiců. Usnesení Okresního soudu v Liberci č. j. 35 D 396/2014-46 nabylo právní moci dne 3. 2. 2015 a žaloba byla podána u soudu dne 25. 2. 2015, tedy ve lhůtě 2 měsíců od právní moci tohoto usnesení (1635 odst. 1 o. z.).

16. Vydědění ve smyslu § 469a o. z. je projevem vůle zůstavitele, jímž odnímá dědické právo, které by mu jinak podle zákona náleželo. Splňuje-li listina o vydědění zákonné formální náležitosti, je třeba vycházet z toho, že zákonné předpoklady pro vydědění byly splněny, přičemž je na vyděděném, aby prokázal opak, tj. že důvody pro vydědění uvedené v listině o vydědění nebyly dány.

17. Soud prvního stupně se správně zabýval tím, zda byl naplněn zákonný důvod vydědění dle § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák., podle kterého zůstavitel může vydědit potomka, jestliže o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, který by jako potomek projevovat měl. Žalobce v řízení tvrdil, že důvod vydědění obsažený v prohlášení zůstavitele ve formě notářského zápisu ze dne 18. 10. 2001 není dán. Soud prvního stupně na základě výsledků dokazování dospěl k závěru, že žalobci se nepodařilo prokázat, že by uvedený důvod vydědění nebyl dán. Soud prvního stupně provedl sice dokazování v dostatečném rozsahu, avšak na jeho základě nezjistil spolehlivě a úplně skutkový stav věci a pominul řadu významných dílčích zjištění. Provedené důkazy navíc nehodnotil postupem podle § 132 o.s.ř. a v důsledku toho z nich vyvodil nesprávné právní závěry.

18. Odvolací soud není podle § 213 odst. 1 o.s.ř. vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně a má možnost odchýlit se od tohoto skutkového stavu, je však vázán dodržením postupu uvedeného v § 213 odst. 2 o.s.ř., kdy dosud provedené důkazy zopakuje vždy, má-li za to, že je z nich možné dospět k jinému skutkovému zjištění, než které učinil soud prvního stupně.

19. Odvolací soud proto v souladu s ust. § 213 odst. 2 a 3 o.s.ř. zopakoval ty důkazy, ze kterých učinil prvního stupně soud neúplná skutková zjištění. Taktomu bylo v případě výsledků svědků [příjmení] [jméno] [příjmení], [jméno] [celé jméno žalované], MUDr. [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a jeho manželky [jméno] [příjmení]. Dále zopakoval odvolací soud důkaz přečtením listiny, a to rozsudku o rozvodu vydaného Okresním soudem v České Lípě č.j. 7 C 1160/80-29 o rozvodu manželství zůstavitele, z něhož soud prvního stupně neučinil žádné skutkové zjištění. Pokud jde o ostatní důkazy, které soud prvního stupně provedl, a to jak důkazy listinné, tak důkazy výsledkem svědků [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], Mgr. [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a Ing. [jméno] [příjmení], mohl odvolací důvod převzít skutková zjištění, která z nich učinil soud prvního stupně.

20. Jak již bylo v předchozím zrušujícím usnesení odvolacího soudu soudu prvního stupně připomenuto, je třeba vycházet v dané věci z konstantní judikatury Nejvyššího soudu a zabývat se nejen tím, jak časté byly kontakty zůstavitele a žalobce, ale také tím, jaké byly příčiny případného přerušení či omezení rodinných vazeb mezi žalobcem a zůstavitelem. V tomto směru odkázal odvolací soud na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 688/2006, sp. zn. 21 Cdo 3992/2008, sp. zn. 30 Cdo 2214/2002 nebo sp. zn. 21 Cdo 48/2000. Podle závěrů Nejvyššího soudu v uvedených rozhodnutích je třeba při řešení otázky důvodnosti vydědění pro nezájem vyděděním dotčené osoby posuzovat všechny okolnosti konkrétního případu a nikoliv se pouze zabývat samotným nezájmem a konkrétním počtem jednotlivých návštěv a kontaktů. Je-li skutečnost, že potomek trvale neprojevuje o zůstavitele opravdový zájem, důsledkem toho, že zůstavitel neprojevuje zájem o potomka, nelze bez dalšího dovodit, že by neprojevení tohoto zájmu potomkem mohlo být důvodem k jeho vydědění (rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 403/2007).

21. Soud prvního stupně se v rozporu s výše uvedeným opomněl zabývat tím, zda sám zůstavitel měl zájem o kontakty s žalobcem, zda o ně stál nebo zda mu byl žalobce lhostejný či dokonce žalobce snad odmítal a zda žalobce měl reálnou možnost opravdový zájem projevovat. Nelze bez dalšího dovodit z toho, že potomek neprojevuje o svého rodiče zájem, důvody vydědění, ale je třeba se zabývat tím, jaké byly příčiny tohoto nezájmu. Přitom je třeba vycházet z toho, že nezájem rodiče o dítě nelze klást na roveň nezájmu dítěte o svého rodiče, jak bylo vysloveno např. v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdon 86/97, kdy pokud potomek neprojevuje o

zůstavitele opravdový zájem proto, že ani zůstavitel se nezajímá o potomka, nejsou tu podmínky pro vydědění podle § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák. Nejvyšší soud zde výslovně uvedl, že to je zpravidla nezáměr rodiče o dítě, který bývá příčinou nezájmu dítěte o rodiče.

22. Nejvyšší soud se také vyslovil v rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 244/2012 ze dne 18. 12. 2014 k projevům opravdového zájmu o zůstavitele tak, že je třeba zkoumat otázku s přihlédnutím ke všem okolnostem případu a ve spektru dobrých mravů, které se ve společnosti ustálily. Jedním z hledisek, která je třeba u tohoto důvodu vydědění vždy zkoumat, je to, zda potomek měl reálnou možnost o zůstavitele projevoval opravdový zájem, tj. zda zůstavitel měl sám zájem se s potomkem stýkat a udržovat s ním běžné příbuzenské vztahy. Vydědění přichází v úvahu jen tam, kde zůstavitel o tento blízký příbuzenský stav stojí, kde se ho nezáměr potomka osobně citově dotýká, kde mu tento stav vadí, a nikoliv, jde-li o situaci, kdy mu je tento stav lhostejný, popř. kdy k němu dokonce sám podstatně přispěl.

23. Z obsahu spisu vyplývá, že zůstavitel zemřel dne [datum] a listinu o vydědění pořídil dne 18. 10. 2001, kdy zůstavitel měl 56 let a žalobce 37 let a každý z nich měl svou rodinu. Žalobce je jediné dítě zůstavitele. Z listiny o vydědění se podává, že jako důvod vydědění zůstavitel uvedl, že syn o něj neprojevuje trvale opravdový zájem, jako by projevoval měl, ačkoliv byl výchovou veden k udržování dobrých vztahů v rodině. Již od roku 1984 se se zůstavitelem nestýká, nedal mu vědět, že se oženil ani to, že se mu narodilo dítě. Navštívil jej pouze asi před 4 lety na několik minut a od té doby za ním nepřišel, nenapsal ani jiným způsobem o zůstavitele neprojevil zájem.

24. V daném případě určuje okruh rozhodné skutečnosti, které je povinen žalobce v řízení prokazovat, ust. § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák., podle něhož zůstavitel může vydědit potomka, jestliže o zůstavitele trvale neprojevuje opravdový zájem, jaký by jako potomek projevoval měl. Listina o vydědění sepsaná formou notářského zápisu splňuje formální předpoklady pro vydědění a bylo na žalobci, aby v řízení prokázal, že důvody k jeho vydědění nebyly dány, tedy že o svého otce trvale opravdový zájem projevoval, popřípadě v souladu se shora uvedenou judikaturou, pokud tento zájem neprojevoval, co bylo příčinou tohoto nezájmu.

25. Soud prvního stupně rozhodné skutečnosti zjišťoval z účastnických výpovědí žalobce a žalované a dále z výsledku svědků [příjmení] [jméno] [příjmení], sestry zůstavitele, [jméno] [celé jméno žalované], manželky žalobce, [jméno] [příjmení], spolupracovníka z Textilany, [jméno] [příjmení], známého zůstavitele, [jméno] [příjmení], dcery žalované, [jméno] [příjmení], souseda zůstavitele, [jméno] [příjmení], vnučky žalované, [jméno] [příjmení], vnučky žalované, Mgr. [jméno] [příjmení], přítele vnučky žalované, Ing. [jméno] [příjmení], spolupracovnice zůstavitele, MUDr. [jméno] [příjmení], sestřenice žalobce, [jméno] [příjmení], syna žalované, [jméno] [příjmení], snachy žalované, [jméno] [příjmení], známého zůstavitele, [jméno] [příjmení], spolupracovnice zůstavitele a [jméno] [příjmení], sousedky ze zahrádky. Soud prvního stupně směřoval dokazování zejména k četnosti kontaktů mezi žalobcem a zůstavitelem. Vyšel přitom zejména z výpovědi svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení], z níž vzal za zjištěnou skutečnost, že kdyby se zůstavitel s žalovanou neoženil, nedošlo by k odcizení mezi žalobcem a zůstavitelem. Podle hodnotící úvahy prvního stupňového soudu měl žalobce vyvinout ráznější postoj a aktivně se pokusit s otcem navázat bližší kontakt, o což se žalobce nikdy nepokusil.

26. Soud prvního stupně se dále zabýval tvrzením žalobce, že zůstavitel sepsal listinu o vydědění na popud žalované a pod jejím vlivem a byl tak k vydědění „přinucen“ žalovanou. V tomto směru soud prvního stupně učinil dílčí zjištění z výpovědí svědka [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a Mgr. [jméno] [příjmení] a vzal za prokázané, že zůstavitel byl čestný, obětavý, kultivovaný člověk, a proto nebyl v otázce vydědění ovlivněn třetí stranou, přistoupil k němu po zralé úvaze, svobodně a nejvýše sofistickou formou. Toto zjištění učinil zejména z výpovědi svědka [příjmení].

27. Soud prvního stupně dále učinil zjištění, že zůstavitel nebyl kontaktu s žalobcem nakloněn, ale byl by za něj patrně rád, a přisvědčil žalobci, že vzájemný styk s otcem inicioval, což se nesetkalo

na straně zůstavitele s vřelým přijetím. Dospěl v tomto směru k dílčímu skutkovému závěru, že žalobce měl možnost i přesto zůstavitele navštěvovat, neboť musel vědět, že zůstavitel sám žádnou iniciativu nevyvine, žalobce mohl otce kontaktovat za přítomnosti širší rodiny, o což však nikdy nepokusil, a kontakt omezil toliko na telefonáty a občasně návštěvy v zaměstnání spojené spíše s pracovní návštěvou do Liberce, a pokud se kontakt nepodařil, bez dalšího odjel.

28. Dále soud prvního stupně učinil zjištění, že zůstavitel byl zasažen křivdou z minulosti ze strany své bývalé manželky (matky žalobce) v souvislosti s vypořádáním zaniklého společného jmění manželů, kdy přišel o značnou část majetku. Protože chtěl podle soudu prvního stupně další budoucí ztrátě svého majetku předejít, odstříhl žalobce od tohoto majetku vyděděním, aby se obdobná situace již nemohla opakovat.

29. Odvolací soud považuje uvedená zjištění soudu prvního stupně za neúplná. Soud prvního stupně pominul při hodnocení důkazů řadu rozhodných skutečností, které vyplynuly z výpovědí svědků v řízení jím vedeném a které jsou zaznamenány v protokolech o ústním jednání.

30. Pokud jde o vztahy mezi žalobcem a zůstavitelem, lze přisvědčit soudu prvního stupně, že nebyly od určitého období nijak vřelé a časté. Na tom se shodli v podstatě i účastníci řízení a všichni svědci z okruhu rodiny žalobce, z okruhu rodiny žalované, spolupracovníci ze zaměstnání a osoby z místa bydliště zůstavitele. Soud prvního stupně vzal za zjištěné, že příčinou těchto minimálních kontaktů a jejich „studeného tónu“ byla s pravděpodobností hraničící s jistotou žalovaná. S tímto skutkovým závěrem se odvolací soud neztotožňuje.

31. Jak zjistil odvolací soud v rámci opakování důkazů z rozsudku Okresního soudu v České Lípě č.j. 7 C 1160/80-29 o rozvodu manželství zůstavitele a matky žalobce, tedy rodičů žalobce, k rozvodu došlo v době, kdy žalobci bylo 17 let. Jednalo se o manželství dlouholeté, ve kterém vyrůstal žalobce jako jediný syn zůstavitele od narození až do 17 let, v době rozvodu byl žalobce nezletilý a byl svěřen do péče matky, učil se v II. ročníku středního odborného učiliště v Liberci a přes týden v té době setrval v Jedličkově ústavu v Liberci. Matka žalobce s rozvodem nesouhlasila a jako příčina rozvratu manželství byla prokázána nevěra zůstavitele se žalovanou. S ní také zůstavitel krátce po rozvodu uzavřel sňatek. Podle svědeckých výpovědí rodinných příslušníků žalobce [příjmení] [jméno] [příjmení], sestry zůstavitele, [jméno] [celé jméno žalované], manželky žalobce, MUDr. [jméno] [příjmení], sestřenice žalobce, zůstavitel žalobce o sňatku s žalovanou v roce 1983 neinformoval a na svatbu s žalovanou svého syna nepozval. Žalobce následně v roce 1992 nepozval zůstavitele na svou svatbu s [jméno] [celé jméno žalované] a rovněž jej neinformoval o narození syna [jméno], kterého mu představil i s manželkou až jako třiletého, ale s vřelým přijetím ze strany zůstavitele se nesetkal.

32. Žalobce v řízení nepopíral, že kontakty s otcem nebyly časté, tvrdil, že otce navštěvoval několikrát ročně v Textilaně, na jeho zdravotní stav a život se dotazoval u sestry MUDr. [jméno] [příjmení], dal otcí své telefonní číslo, ale ten mu nikdy nezavolaal, nenapsal mu pohled, nepopřál mu k svátku ani k narozeninám a o rodinu žalobce se nezajímal. Z výpovědi svědků z rodiny žalobce soud prvního stupně správně zjistil, že když měl zůstavitel po prvním infarktu, žalobce jej někdy v roce 1995 nebo 1996 navštívil i se svou manželkou a synem, což ostatně zmiňuje i zůstavitel v listině o vydědění. V roce 1998 bylo prokázáno druhé osobní setkání otce se synem na zahrádce v Liberci, v roce 2000 došlo k třetímu setkání na zahrádce v Liberci, kde však byla přítomna žalovaná, což zabránilo žalobci dalšímu hovoru se zůstavitelem („pro mne jsi tady sám“) a v roce 2013 navštívil zůstavitele syn žalobce, ale zůstavitel svého vnuka nechal stát na chodbě. Podle svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] měl žalobce zájem svého otce navštěvovat a v období od rozvodu do roku 2001, kdy byla sepsána listina o vydědění, jej navštívil přibližně pětkrát, návštěvy se konaly nejvíce na pracovišti v Textilaně, neboť se žalobce nechtěl potkat s žalovanou.

33. Z výpovědi svědků [příjmení] [jméno] [příjmení], [jméno] [celé jméno žalované], MUDr. [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] bylo odvolacím soudem dále zjištěno,

že zůstavitel poté, co opustil společnou domácnost, ve které vyrůstal žalobce, založil novou rodinu s žalovanou a přijal za vlastní tehdy nezletilé děti žalované [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení]. Žalobce byl svěřen do péče matky, ale fakticky jej vychovávala babička. Z výpovědi svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] také odvolací soud zjistil, že žalobce měl s babičkou velmi hezký vztah, jde o matku zůstavitele, která bydlela v [obec]. Soud prvního stupně správně zjistil, že se žalobce se o kontakty s otcem po rozvodu manželství pokoušel a několik málo jich i uskutečnil, ty se však nesetkaly s vřelou odezvou ze strany zůstavitele. Ze svědeckých výpovědí svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení], svědka [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [celé jméno žalované], Ing. [jméno] [příjmení] a MUDr. [jméno] [příjmení] odvolací soud zjistil, že to byl vždy jen žalobce, který kontakty s otcem inicioval. Svědkyně [celé jméno žalované] potvrdila, že od roku 1990, kdy začal žalobce podnikat, ještě několikrát navštívil žalobce zůstavitele v Textilaně. Byly však i delší pauzy, když žalobce za zůstavitelem nejezdil, neboť po narození syna žalobce měla manželka žalobce zdravotní potíže, měli vlastní problémy. Svědek [příjmení] potvrdil, že další setkání byla také v Textilaně i na zahrádce.

34. Žalovaná nesporeovala, že ví o několika návštěvách žalobce u zůstavitele, nesporeovala také to, že se seznámila se zůstavitelem v roce 1980 ještě před rozvodem manželství zůstavitele, že žalobce vychovávala babička a že zůstavitel začal žít s žalovanou a jejími dětmi v Liberci. Během vojenské služby žalobce byla komunikace ještě dobrá, ke zlomu došlo v roce 1986, kdy si chtěl žalobce půjčit od zůstavitele auto, ale vrátil ho až po týdně, došlo k rozepři, po které přestal žalobce se zůstavitelem komunikovat a neinformoval otce ani o tom, že se v roce 1992 oženil. Potvrdila, že zůstavitel s ní uzavřel sňatek v roce 1983 a žalobce nebyl pozván na tuto svatbu, to nebylo v rodině zvykem, jak potvrdily svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] i MUDr. [jméno] [příjmení], zůstavitel nepozval svou rodinu ani na svou první svatbu s matkou žalobce. Žalovaná nesporeovala, že někdy v roce 1995, kdy měl zůstavitel první infarkt, se objevil žalobce i s manželkou a dítětem asi na půl hodiny.

35. Z výpovědí svědků z okruhu žalobcovy rodiny, ale i z výpovědí syna a snachy žalované, vzal odvolací soud za zjištěné, že zůstavitel o styky se synem zájem neměl. Podle sestry zůstavitele MUDr. [jméno] [příjmení] a její dcery MUDr. [jméno] [příjmení] odmítal zůstavitel přijet do bydliště žalobce v [obec], kde žil žalobce se svou rodinou a kam otce zval, aby se pochlubil, ale zůstavitel to výslovně odmítal, neboť se nechtěl do těchto míst vracet. Vinil žalobce také z nespravedlivého vypořádání majetku po rozvodu manželství, což potvrdil před prvního stupně soudem také svědek [jméno] [příjmení]. Zůstavitel se dle výpovědi svědka [jméno] [příjmení] vyjadřoval tak, že byl zklamaný z toho, že mu, vybrali byt“, z čehož lze dovodit, že za to činí odpovědným i svého syna. Osobní návštěva žalobce byla přijata zůstavitelem velmi chladně, kdy před svědkyněmi [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] se zůstavitel vyjadřoval o této návštěvě slovy: „tak nás navštívil syn“, aniž by projevil radost, a spíše byl překvapen. Podle výpovědi těchto svědkyň si nedovedl vysvětlit důvod této návštěvy, což nesevěčí o opravdovém zájmu zůstavitele o syna.

36. Ze shodných výpovědí svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení], MUDr. [jméno] [příjmení] a [jméno] [celé jméno žalované] vzal odvolací soud za zjištěné, že se žalobce se o otce zajímal, ptal se na jeho zdravotní stav, ale zůstavitel byl pod vlivem žalované, přitahovala si ho k sobě, žalobce, „zazdila“; zůstavitel neměl rád problémy a situaci nechtěl řešit ani přes domluvy svědkyň [příjmení] a [příjmení]. Věrohodnost výpovědi svědkyň z rodiny žalobce podtrhují také výpovědi syna žalované [jméno] [příjmení] a jeho manželky [jméno] [příjmení], korespondující s výpověďmi rodinných příslušníků z rodiny žalobce. Svědek [příjmení] vypověděl, že o žalobci se nemluvilo doma hezky, že se o něm mluvilo jako o křeplovi, a když navštívil žalobce svého otce, žalovaná řekla: „Ten pidlovoký křipl tady byl“. Když žalobce chtěl navštívit zůstavitele v nemocnici kvůli infarktu, bylo doma zle, žalovaná to označovala tak, že žalobce cítí majetek, nechtěla, aby se otec se synem stýkali, často se doma mluvilo o vydědění, slyšel říkat žalovanou: „Už aby [jméno] vydědil toho křipla, aby nám to všechno nesebral jako na té chalupě“. Zůstavitel chtěl mít klid,

nechtěl to řešit, spoléhal, že to nějak dopadne. Svědkyně [příjmení] rovněž potvrdila výpověď svého manžela [jméno] [příjmení] o tom, že se žalovaná nevyjadřovala o žalobci pěkně, jednou až dvakrát zaslechla hrubé nadávky a to, aby konečně už zůstavitel žalobce vydědil.

37. Podle svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] se v rodině žalované vyjadřovali o žalobci jako o „křivákovi“. S příchodem žalované do rodiny zůstavitele nastal v rodině nový prvek, vše bylo „přeslazené“. Žalovaná se snažila mít zůstavitele jen pro sebe a pro své děti, ty se snažila v roce 1984 vnutit i na parte zemřelé babičky, protože to svědkyně odmítla, přestala žalovaná komunikovat, urazila se a přestala se s rodinou svědkyně dlouhodobě stýkat. S žalobcem a jeho rodinou se svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení] pravidelně stýkala. Z výpovědi svědkyně [příjmení] [jméno] [příjmení], MUDr. [jméno] [příjmení] a [jméno] [celé jméno žalované] odvolací soud zjistil, že žalobce měl dobré vztahy s celou svou širší rodinou, byl nekonfliktní, pracovitý, vážil si rodiny a přál si obnovení vztahu i se svým otcem, chtěl, aby jeho děti měly dědečka, velice jej to trápil nezáměr otce, svěřoval se s tím manželce, sestře i sestřenicí, ale ze strany zůstavitele nebyla žádná odezva. To vyplynulo i z výpovědi svědka [jméno] [příjmení], který uvedl, že se žalobce snažil otce navštěvovat, ale ten o to nestál, v roce 2000 vezl svědek žalobce na zahrádku zůstavitele, ale žalobce byl zklamaný z reakce svého otce, a to i když syn žalobce začal studovat vysokou školu. Zůstavitel se před svědkem [jméno] [příjmení] vyjadřoval tak, že byl zklamaný ze vztahu se svým synem, protože mu vybral byt.

38. Výpovědi svědků [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] nepřinesly pro rozhodnutí ve věci žádné rozhodné skutečnosti, jednalo se o spolupracovníky či známé zůstavitele, kteří se shodně vyjádřili tak, že žalobce nikdy nepotkali a ani ze strany zůstavitele o něm neslyšeli, což koresponduje s velmi malým počtem návštěv žalobce u zůstavitele a vypovídá to rovněž o chladném vztahu zůstavitele k žalobci, který o svém synovi před sousedy a spolupracovníky nemluvil, odštíhl se od něj a od svého dosavadního života, který vedl v Březovicích. Zklamání vyjadřoval zůstavitel spíše nad tím, jak se k němu chovala manželka po rozvodu manželství v souvislosti s majetkovým vypořádáním (svědek [příjmení] [příjmení]) a také se vypovídal ze svých problémů v roce 2013 před svědkem [příjmení] [jméno] [příjmení]. Z výpovědi jmenovaného soud prvního stupně správně zjistil, že přišel do rodiny až v roce 2010. Podle tohoto svědka zůstavitele situace trápila, byl zklamaný z toho, že mu „syn vybral byt“, vysvětloval svědkovi „něco kolem krádeže v chatě“ a výslovně se svědka ptal na to, co si o vydědění myslí, uváděl svědkovi důvody vydědění a mluvil o tom, že syn jej nenavštěvoval. Podle svědka [příjmení] [jméno] [příjmení] zůstavitel přistoupil k vydědění, po zralé úvaze a proto, že ho to mrzelo“. K hodnotící části výpovědi svědka však odvolací soud v rámci zjišťování skutkového stavu nepřihlédl, neboť svědek uvádí vlastní domněnky - sám byl přítomen pouze určitému citovému výlevu zůstavitele v roce 2013, jehož příčiny a motivy mohly být různé, např. i to, že zůstavitele trápilo samotné vydědění syna a chtěl si uklidnit své svědomí před smrtí, to jsou však pouze spekulace, které odvolací soud neshledává relevantními. O důvodech vydědění spočívajících v nezáměru syna o otce a opačně za období do roku 2001, kdy byla sepsána listina o vydědění, se vyjadřovali podrobně shora uvedení svědci z okruhu rodiny obou účastníků. Tito svědci byli účastní rodinného života, kdežto svědek [příjmení] [jméno] [příjmení] přišel do rodiny žalované až devět let po sepisu závěti a o vztazích v rodině a problémech, které předcházely sepisu závěti, nemůže tudíž z vlastní zkušenosti nic vědět.

39. Z výše uvedených skutkových zjištění tak lze učinit skutkový závěr, že rozhodné časové období pro závěr, že žalobce neprojevoval o svého otce opravdový zájem, jaký by potomek projevoval měl, se odvíjí od roku 1984 do roku 2001, kdy byla sepsána listina o vydědění. Jde o období, kdy žalobce ukončil základní vojenskou službu, následně se oženil, založil rodinu, začal v roce 1990 podnikat a postavil dům v Březovicích. Bylo prokázáno, že v tomto období nebyly kontakty ze strany žalobce s otcem časté, minimálně ve dvou až třech případech byly osobní, jak v bytě žalobce, tak na zahrádce u žalobce, v několika případech pak byly v zaměstnání zůstavitele v Textilaně, a nelze tedy dojít k závěru, že by žalobce byl vůči otci zcela pasivní.

40. Z výpovědí všech svědků z okruhu rodiny žalobce tak bylo jednoznačně prokázáno, že žalobce usiloval o navázání vztahu s otcem, opakovaně jej zval na návštěvu, sám jej několikrát navštívil v místě bydliště, na zahrádce či v zaměstnání a kontaktoval jej i telefonicky a zajímal o jeho život u sestry zůstavitele. Důvodem omezených kontaktů byl zcela chladný a pasivní postoj zůstavitele, který byl potvrzen z výpovědí všech svědků z rodiny žalobce i z rodiny žalované. Zůstavitel nedal žádným způsobem najevo, že by stál o styky s žalobcem a s vnoučaty, navenek se projevoval až necitelně, kdy při osobní návštěvě vnuka jej zůstavitel ani nepozval dál a neučinil ani minimální písemný či telefonický kontakt s žalobcem a jeho rodinou. Přitom si měl být jako rodič vědom, že žalobce se musel vyrovnávat s rozpadem manželství rodičů a s tím, že jej otec opustil a založil si vlastní rodinu. Žalobce měl tedy pochopitelné důvody pro to, aby se stýkal s otcem v omezené míře.

41. Intenzita zájmu žalobce o zůstavitele se tak odvíjela od nezájmu zůstavitele, resp. od toho, že zůstavitel svůj zájem o syna nedal žádným způsobem najevo. Ze shodných výpovědí účastníků řízení i z výpovědí shora uvedených svědků bylo prokázáno, že žalobce se zůstavitelem žili ve společné domácnosti do roku 1983, tedy od narození žalobce do jeho věku 17 let. Otec žalobce však rodinu opustil a našel si rodinu jinou, oženil se s žalovanou a vychovával od útlého věku její děti. Se svým synem se nestýkal, což žalobce trápilo a vyvolalo v něm žárlivost („otec nechal [jméno] [příjmení] moje angličáky“). Zůstavitel svého syna nepozval na svou svatbu s žalovanou, neseznámil ho s žalovanou a neučinil nic pro to, aby se žalovaná s žalobcem sblížili a aby žalobce tuto situaci přijal. Je zcela lidsky pochopitelné, že žalobce neměl vřelý vztah k žalované, z jeho pohledu (nezletilého syna) mu vzala otce a ublížila jeho matce. Zůstavitel tuto situaci nijak neřešil a, „nechal to plynout“. I přesto všechno žalobce o kontakty se svým otcem usiloval, avšak to jen takovou měrou, která byla pro něj únosná. Zůstavitel vstřícný nebyl, žalobce u něj podporu nenašel. Zůstavitel byl bez ospravedlnitelné příčiny pasivní, když tzv. konflikt s autem, které žalobce vrátil o pár dní později, nelze mít za důvod k tomu, aby žalobce odmítal a přestal se o něj zajímat. Není ospravedlnitelné ani to, že zůstavitel vinil žalobce z, „odcizení majetku“ po rozvodu manželství, neboť žalobce byl v době rozvodu nezletilý, a pokud své matce pomáhal se stěhováním, je to pochopitelné a nelze jej činit odpovědným za majetkové vypořádání rodičů. Zůstavitel tedy neměl spravedlivý důvod cítit se ukřivděn, naopak to byl žalobce, který mohl pociťovat krivdu po odstěhování otce a založení jeho nové rodiny.

42. V judikatuře je zdůrazněno, že opravdový zájem, který by jako potomek měl projevovat syn vůči otci, je třeba posuzovat s přihlédnutím ke všem okolnostem případu a ve spektru dobrých mravů, které se ve společnosti ustálily. Pokud žalobce neměl možnost projevovat opravdový zájem tím, že zůstavitel mu ublížil, o blízké a pravidelné vztahy se svým synem nestál, případně k tomu i sám přispěl, nelze považovat pasivitu či omezený zájem potomka za důvodný.

43. V řízení bylo jednoznačně prokázáno, že mezi žalobcem a zůstavitelem došlo k narušení vztahu v době rozvodu manželství a navázání známosti s novou partnerkou a následně manželkou a že toto odcizení se v následujícím období nepodařilo překlenout ani přesto, že o to žalobce usiloval, ač tomu měl být povinen zejména zůstavitel. Je třeba přihlídnout i k tomu, jak zůstavitel nastavil vztahy v rodině, kdy rodinu nepozval na svou první ani druhou svatbu. Žalobce jako nezletilý mohl zcela legitimně očekávat, že po rozvodu manželství se mu bude zůstavitel v rámci nového uspořádání rodinných poměrů o to více věnovat a plnit rodičovské povinnosti. Zůstavitel odešel od rodiny v době, kdy žalobce byl ještě osobnostně nezralý, učil se na středním odborném učilišti, měl zdravotní problém. Bylo jednoznačně povinností zůstavitele pokračovat v udržování citových vazeb se synem. Zůstavitel se tak vlastní vinou ochudil o citové pouto s žalobcem (a případně i s jeho potomky). V daném případě mělo jednoznačně vliv na kvalitu vztahu i navázání vztahu s žalovanou, což pociťoval žalobce jako velkou krivdu; stejné pocity mohl mít i zůstavitel. Odvolací soud však má za to, že rozhodující vinu na nastalém stavu nenese žalobce, ale zůstavitel. Nelze klást chování rodiče, který o dítě neprojevuje zájem a vyvolá u dítěte pocity odcizení, naroveň chování dítěte, které se v důsledku tohoto chování přestane o

své rodiče aktivně zajímat běžným způsobem a omezí aktivity pouze na jednu návštěvu ročně či méně. Protože zůstavitel neučinil nic proto, aby zapojil žalobce do nové rodiny, nemohl očekávat, že se s ním potomek v dospělosti bude stýkat. Nelze vyloučit, že se to zůstavitele i citově dotýkalo, své city však držel v sobě, nedokázal je řešit a dát své city vůči žalobci najevo, mluvit o nich. Jednou provždy se snažil tuto situaci vyřešit vyděděním žalobce. Že se tím pak ještě trápil před smrtí v roce 2013, potvrzuje svědek [příjmení] [jméno] [příjmení], to však nic nemění na neexistenci zákonného důvodu vydědění.

44. Odvolací soud nemohl přisvědčit odvolací námitce žalované, že žalobce se měl o svůj nárok na povinný díl z dědictví zasloužit a vydědění je důsledkem pasivního postoje žalobce vůči zůstaviteli a neúcty žalobce. Nárok na povinný díl z dědictví není založen na principu zásluhovosti a nejde o obdobu darování, jedná se o jiné právní instituty. Dědické právo je jedním ze základních majetkových práv, které člověku náleží. Dědění je zaručeno Listinou základních práv a svobod (čl. 11 odst. 1 LZPS) a dědictví se nabývá smrtí bez ohledu na to, že k projednání dědictví dochází až později. Od okamžiku, kdy zůstavitel zemřel, stávají se dědicové bez dalšího vlastníky děděného majetku se všemi právy a povinnostmi s tím spojenými. Zůstavitel může odkázat svůj majetek komukoliv s výjimkou případu, kdy existují tzv. neopominutelní dědicové. Jediná možnost jak vyloučit nebo zmenšit podíl potomka na dědictví, je jeho vydědění. Proto musí být důvod vydědění jednoznačně uveden a prokázán.

45. Důvod vydědění spočívající ve skutečnosti, že žalobce o zůstavitele neprojevoval opravdový zájem, jaký by projevoval měl, v daném případě není dán a proto tu nejsou zákonné podmínky pro vydědění podle § 469a odst. 1 písm. b) obč. zák.

46. Odvolací soud proto změnil napadený rozsudek podle § 220 odst. 1 písm. b) o.s.ř. tak, že žalobce je dědicem po zůstaviteli ze zákonné dědické posloupnosti v první třídě dědiců.

47. S ohledem na změnu napadeného rozsudku soudu prvního stupně bylo třeba znovu rozhodnout o nákladech řízení před soudy obou stupňů. Žalobce byl v řízení zcela úspěšný, má proto nárok na náhradu nákladů řízení v celém rozsahu podle § 142 odst. 1 o.s.ř.

48. Náklady řízení představuje jednak odměna a náklady spojené s právním zastoupením žalobce advokátkou v první fázi řízení do zrušení rozsudku prvního stupně. Odměna náleží podle § 9 odst. 3 písm. a), § 6 odst. 1 a § 7 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu (dále jen AT) z tarifní hodnoty ve výši 35 000 Kč, a to za 9 úkonů právní služby po 2 500 Kč, a to za přípravu a převzetí zastoupení dne 3. 2. 2015 dle § 11 odst. 1 písm. a) AT, 2 500 Kč za sepsání žaloby dne 18. 2. 2015 podle § 11 odst. 1 písm. d), 2 x 2 500 Kč za účast u jednání soudu dne 15. 7. 2016 od 9:00 hodin do 12:50 hodin, dle § 11 odst. 1 písm. g) AT, za účast u jednání soudu dne 28. 3. 2017 od 8:30 hodin do 12:03 hodin trvajícím rovněž déle než 2 hodiny, tedy 2 x 2 500 Kč, dále dalších 2 x 2 500 Kč za účast u jednání soudu dne 9. 5. 2017 od 13:04 hodin do 15:55 hodin, kdy jednání rovněž trvalo déle než 2 hodiny, 2 500 Kč za sepsání odvolání do prvního rozsudku prvního stupně soudu dne 18. 7. 2017 podle § 11 odst. 1 písm. a) AT, dále tj. celkem 22 500 Kč za úkony právní služby, k tomu náleží za těchto 9 úkonů 9 paušálních náhrad výdajů po 300 Kč podle § 13 odst. 4 AT, cestovní náhrady ve výši 657,80 Kč za cestu k jednání soudu dne 15. 7. 2016 při ujetých 110 km ze sídla advokátní kanceláře advokátky žalobce v Mladé Boleslavi do Liberce a zpět, a ceně základní náhrady 3,80 Kč km a ceně paliva dle vyhlášky č. 385/15 Sb., 29,50 při průměrné spotřebě 7,4 l /100 km, dále cestovné za 2 cesty k jednání před soudem dne 28. 3. 2017 a 9. 5. 2017 2 x 661 Kč při ceně za amortizaci vozidla dle vyhl. č. 385/2015 ve výši 3,90 Kč při průměrné spotřebě 7,4 l /100 km a ceně 28,60 Kč za litr paliva /100 km, což je 2,11 Kč/1km. Dále k nim náleží náhrada za ztrátu času v trvání 3 x 2 hodiny po 400 Kč podle § 14 AT v souvislosti s cestami realizovanými dne 15. 7. 2016, 9. 5. 2017 a 18. 7. 2017, daň z přidané hodnoty ve výši 21 % z těchto nákladů v jejich celkové výši 28 380 Kč, což je 5 959,80 Kč, a s přičtením dvou soudních poplatků (za podání žaloby a podání odvolání) dne 18. 7. 2017 do

prvního rozsudku soudu prvního stupně, tj. celkem 4 000 Kč, náleží žalobci náhrada nákladů řízení ve výši 38 339,80 Kč.

49. Dále vynaložil žalobce náklady za právní zastoupení advokátkou v druhé fázi řízení po zrušení rozsudku soudu prvního stupně, a to za účast u ústního jednání před soudem prvního stupně dne 21. 9. 2018 od 9:00 hodin do 12:15 hodin, 2 x 2 500 Kč a dále za sepis odvolání dne 15. 11. 2018 2 500 Kč podle § 11 odst. 1 písm. d) AT a účast u jednání před odvolacím soudem trvající déle než 2 hodiny dne 27. 5. 2019 od 13:00 hodin do 15:35 hodin 2 x 2 500 Kč podle § 11 odst. 1 písm. g) AT, tj. celkem za 5 úkonů právní služby po 2 500 Kč, což je 12 500 Kč, k nim náleží náhrada paušální náhrada výdajů po 300 Kč dle § 13 odst. 4 AT, 5 x 300 Kč, což je 1 500 Kč, čas strávený cestou k jednání soudu ze sídla advokátky v Mladé Boleslavi do Liberce za 2 x 1 hodinu, což představuje 4 započaté půlhodiny ve výši 400 Kč, a cestovné podle vyhlášky č. 385/2015 Sb. v platném znění, kdy při průměrné spotřebě 7,1 l na 100 km a vyhláškové ceně paliva 33,10 Kč a ceně za amortizaci vozidla 4,10 Kč km činí cestovné za 110 ujetých kilometrů po 6,45 Kč celkem 709,51 Kč; z této částky v celkové výši 15 109,51 Kč náleží advokátce žalobce daň z přidané hodnoty, kterou je povinna odvést ve výši 21 %, což je 3 172,99 Kč. Včetně soudního poplatku ve výši 2 000 Kč pak představují náklady řízení v druhé fázi prvoinstančního řízení po zrušení prvního rozsudku soudu prvního stupně částku 20 282,50 Kč.

50. Celkem náleží procesně úspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 58 622,30 Kč (38 339,80 + 20 282,50 Kč).

51. O lhůtě k plnění nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 160 odst. 1 o.s.ř. do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku, když odvolací soud shledal důvody pro její prodloužení s ohledem na výši nákladů řízení.

52. Žalovaná je povinna nahradit náklady řízení žalobci k rukám advokátky žalobce s odkazem na § 149 odst. 1 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není přípustné odvolání.

Lze proti němu podat dovolání do 2 měsíců od doručení k Nejvyššímu soudu ČR v Brně, prostřednictvím Prvního stupně soudu v Liberci, ale pouze tehdy, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Dovolatel musí být již pro sepis dovolání zastoupen advokátem, pokud není fyzickou osobou, která má právnické vzdělání, nebo právnickou osobou, za kterou jedná osoba s právnickým vzděláním.

Liberec 31. května 2019

JUDr. Kateřina Soltanová
předsedkyně senátu